

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

Dulat, J.

ਫਾਲਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੁਆ, ਜੇਜੇ

ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕਾਲੀਆ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1958 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 138 ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ

ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ (1951 ਦਾ XLIII)- ਸੈਕਸ਼ਨ 80-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼-ਕੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ-ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਬਤਾ (V of 1908)-ਆਰਡਰ XVII ਨਿਯਮ 3-ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੋਧੀ ਗਈ ਪਰ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

1958
Nov., 5th

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਸਕੀਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਾਂਗ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਇਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਹਲਕੇ ਦਾ ਹਿੱਤ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਮ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਸੱਚੇ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਵਿਧਾਇਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਹੀ, ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ; ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਹਿਤ ਕੋਡ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ XVII ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 117 ਤੋਂ 122 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਲਾਗਤਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਮੌਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਅਭਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 14 ਮਈ, 1958 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 17 ਰੂਲ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਲਾਗਤ ਵਜੋਂ ਰੁਪਏ 100 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਜੇ.ਵੀ. ਗੁਪਤਾ, ਡੀ.ਸੀ. ਗੁਪਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਮੁਨੀ ਲਾਲ ਕਾਲੀਆ ਅਤੇ ਐਨ.ਐਨ. ਗੋਸਵਾਮੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

Dua, J.

DUA, J. ਇਹ ਅਪੀਲ 14 ਮਈ, 1958 ਦੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ XVII ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸ੍ਰੀ ਪਾਲ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਰਾਏਕੋਟ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਜੇ. ਡੀ. ਦੁਆ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ। ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ 28 ਨਵੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ ਐਲਾਨਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ 8 ਜਨਵਰੀ, 1958 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: :-

(1) ਕੀ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

(2) ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 9-ਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ?

(3) ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦੁਆਰਾ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ?

ਅੰਕ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੁਝ ਵੇਰਵੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਣ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 6 ਮਈ, 1958 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 50 ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ; ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 9 ਮਈ, 1958 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 9 ਮਈ, 1958 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ। ਭੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 16 ਮਿਤੀ 6 ਮਈ, 1958 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਸ਼ਰਤੀਆ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ। 14 ਮਈ, 1958 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 6 ਅਤੇ 9 ਮਈ, 1958 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ 9 ਮਈ, 1958 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ XVII, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਰੁਪਏ 100 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ XVII, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ,

ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਜੇਕਰ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਹੈ,

ਆਰਡਰ XVII ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ (ਐਕਟ XLIII of 1951) ਦੀ ਧਾਰਾ 90(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ; ਪਰ ਇਹ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ VI ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ" ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਆਇ 1 "ਵਿਆਖਿਆ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸੈਕਸ਼ਨ 79 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚੈਪਟਰ II ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 85, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਚੈਪਟਰ III ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ" ਵਜੋਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 86 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 107 ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਖਰੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

ਸੈਕਸ਼ਨ 86 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਧਾਰਾ 85 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜੇ। ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ ਸੈਕਸ਼ਨ 90 ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

“ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-(1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 (1908 ਦਾ 5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।;

ਬਸ਼ਰਤ * ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਵਿਅਰਥ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

(2) ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (1872 ਦਾ 1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।

(3) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇ ਧਾਰਾ 81, ਧਾਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਲ ਸਿੰਗ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 117 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 85 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

(4) ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 119 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ. ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 97 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(5) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹੋਵੇ।

(6) ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 86 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ"

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh

I.D.Dua, J.

ਸੈਕਸ਼ਨ 90 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ; ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਕਟਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 85 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੁੱਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 85 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 1956 ਦੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 90 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਸੰਬੰਧਤ ਭਾਗ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"92. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ

ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 (1908 ਦਾ 5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ: --

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

(a) ਖੋਜ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ;

(b) ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ;

(c) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ:

(d) ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ;

(e) ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ;

(f) ਹਲਫਨਾਮੇ ਉੱਤੇ ਲਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ; ਅਤੇ

(g) ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ

ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਾਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1898 (1898 ਦਾ 5) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 480 ਅਤੇ 482 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ-ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਹੋਈ ਸੀ।"

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

ਸੰਸਦ ਨੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 90(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਆਮ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 97 ਮੁੜ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ, ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 98 ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ -

(a) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(c) ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 99 ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ (1) ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ (2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜੋ ਕੋਈ ਹਨ, ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਚੈਪਟਰ IV ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 108 ਤੋਂ 116-ਬੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਧਾਰਾ 108 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 109 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 110 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਵਾਪਸੀ ਕਿਸੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਖੁਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੀ ਥਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਦਲ ਲਈ, ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਕਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਬਚੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਲਾ ਇਹ ਸਕੀਮ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ

I.D.Dua, J.

"ਚੋਣ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਪਰ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।" (ਵੀਡੀਓ ਜਗਨ ਨਾਥ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)।

ਏ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਬਨਾਮ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮਦਰਾਸ (2) ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣ ਹਨ:-

"ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

"ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਖ਼ੇਤਰ ਖੁਦ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।"

ਟਿਪਰੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (1) ਵਿੱਚ, ਮੌਰਿਸ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਖੁਦ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਿਰ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੇ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਦਾ ਹਿੱਤ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਮ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਸੱਚੇ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਹੀ, ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ, ਐਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਡਰਾਅ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਹਿਤ ਕੋਡ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਇਨਾਮਾਤੀ ਮੱਲੋਪਾ ਬਸਪਾ ਬਨਾਮ ਦੇਸਾਈ ਬਸਵਰਾਜ ਅਯੋਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਰਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 90(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕ ਐਕਟ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਆਰਡਰ XXIII ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੇ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਰਤੀਆ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਰਤੀਆ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ VI ਦਾ ਚੈਪਟਰ V ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 117 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਰਸੀਦ ਨੱਥੀ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ। ਧਾਰਾ 118 ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। 1956 ਵਿੱਚ ਜੋੜੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 119-ਏ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਧਾਰਾ 121 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ VI ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 122 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤੀਆ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਮੌਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਣ-ਸੋਧਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ XVII ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

3. ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਦਾਲਤ, ਅਜਿਹੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਧਿਰ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ" ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਅਜਿਹੇ ਡਿਫਾਲਟ ਖੜ੍ਹੇ, "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਨਾਲ"। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ; ਫੈਸਲਾ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ ਰਹਿਮਾਨ ਬਨਾਮ ਅਹਿਮਦ ਦੀਨ (1))।

Pandit Ram
Nath Kalia
v.
Shri Paul Singh
I.D.Dua, J.

ਉੱਪਰ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਸ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਏਗਾ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰ. 43 ਦੀ ਧਾਰਾ 119-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਫਲਸ਼ੋ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

(1) A.I.R. 1926 Lah. 571.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਿਸ਼ਵ ਰਿਸ਼ੀ
(ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ)